ЗАКАМЕНАЙ АИМАГ ТАРЯАТУШААЛГЫН ТҮСЭБ ДҮҮРГЭБЭ

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 206 (4842)
СУББОТО
ОКТЯБРИИН
20
1945 он

Сэн 20 мүн

Тарятушаалгаар гүрэнэйнгээ урдахи уялгые болзорһоонь урид дүүргэхэ. Баһа овощь, хартаабха, малажалай продуктнуудые гүрэндэ тушааха жэлэйнгээ түсэбые мүн лэ болзор соонь дүүргэхэ.

(Закаменайхидай уялгануудhaa).

Тарятушаалгын жэлэй түсэбые республика дотороо эгээл түрүүлэн болзорһоо урид дүүргэһэн Закаменай аймагай эрэгтэй эмэгтэй колхозныгуудта, партийна, советскэ ба газартаряалангай хүдэлмэрилэгшэдтэ амар мэндэ хүргэе!

Уялгаая иигэжэ дүүргэгты!

Эхэ орондоо барилгын модо элбэг дэлбэгээр үгэе!

Дайн сэрэгэй хүшэр хүндэ үедэшье ажаүйлэдбэриин предприятинуудые, ажалшадай һуудаг гэр байрануудые, түмэр замуудые, электростанцинуудые ба шахтануудые шэнээр бариха гү, али һэргээн бодхоохо ябадал манай орон дотор зааханшье зогсоогдоогүй, харин үшөө үргэн хэмжээтэйгээр хэгдэжэ, барилгын модые урда урдынхиһаа ехээр хэрэглэжэ байгаа бэлэй.

Мүнөө Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн советскэ зэбсэгтэ хүсэнүүдэй тулатама илалтануудаар дүүрөө. Манай ороной амгалан байбан хүгжэлтын байдалда ороод, арадай ажахые һэргээн бодхооохо Сталинска Табанжэлэй түсэб табигдажа байхада, барилгын модоной хэды шэнээн хэрэгтэй байһаниинь хэндэшье элитэ. Арадай ажахые һэргээн бодхоохо хэрэгтэ барилгын модон урдынхидаа орходоо үшөө хэмжээлэшэгүй ехэ хэрэглэгдэнэ.

Манай республикын ой модоной ажаүйлэдбэриин предприятинуудай хүдэлмэришэн, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад болбол агууехэ илалтын харюуда дэлгэрһэн ба Октябриин урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ оролсоходоо Эхэ орондоо барилгын модые элбэг дэлбэгээр үгэжэ, арадай ажахын эрилтэнүүдые бүримүһэн хангахабди гэһэн тон харюусалгатай ба хүндэтэй уялганuудые бэе дээрээ даажа абаад, модо отолхо, зөөхэ болон урадхуулха гэхэ мэтын хүдэлмэринүүдые хэжэ байнад.

Үнгэрэгшэ үбэл-хабарай үедэ отолһон ба бэлэдхэһэн модоёо урадхуулжа, тэрээниие хэрэглэжэ байһан газартань саг болзор соонь эльгээхэ ябадал мүнөө эгээн шухала болобо. Теэд, манай эндэхи ой модоной ажаүйлэдбэриин предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд болбол өөһэдынгөө үмэнэхи харюусалгатай зорилгонуудые хангалтагүйгөөр бэелүүлжэ байха юм. Бурмонголлесын трест болбол модо урадхуулха тушаа парти ба правительствын зүгһөө үгтэһэн даалгабариие жэлһээ жэлдэ дүүргэнэгүй. 1944 ондо 204 мянган кубометр модые урадхуулганда табибашье һаа, тэрэнэйнгээ минил 177 мянган кубометрынь уһанһаа татажа абаха зуураа, хэдэн арбаад мянган кубометр барилгын модые уһанда абхуулжа, дэмы хосоргоһон байгаа. Энэ байдалаа мүнөөшье жэлдэ дабтахаар болоод байна.

Тэрээнһээ гадна, барилгын модо отолхо ба зөөбэрилхэ хүдэлмэри тон хангалтагүйгөөр дүүргэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, модо бэлэдхэхэ жэлэй түсэб арайхан гэжэ 48,3 процент болоо. Хандагатайн Леспромхоз модо бэлэдхэхэ жэлэйнгээ түсэбые минил 34 процент, модо зөөбэрилхэ түсэбөө 39 процент дүүргээд байна. Октябрь һара соо модо бэлэдхэхэ түсэб республикын Леспромхозуудаар 15,5 процент дүүргэгдэбэ. Сэлэнгын ба Хориин аймагуудай Леспромхозууд октябрь һарын эхилһээр нэгэшье кубометр модо бэлдээгүй байһаар. Курбын, Байкальска, Шулуутайн Леспромхозуудай коллективэйхид октябрь һарын түрүүшын арбан үдэр соо барилгын модо бэлэдхэхэ түсэбөө 6—20 процент хүргөөд байха юм.

Тэрэшэлэн модо зөөбэрилхэ жэлэй түсэб бүхы дээрээ минил 49,5 процент дүүргэгдэжэ, модо урадхуулха хүдэлмэридэ ехэхэн һаад түбэг татана. Гэхэ зуураа, модо урадхуулха сезон дүүрэхэ ойротобо. Бэлдэгдэһэн ба зөөбэрилэгдэһэн аад баригада хэрэгтэй боломоор модые түлишэдэ хэрэглэхэ гү, али хулгайлжа абаха болон өөһэдынгөө предприятинуудай доторой хэрэглэлдэ гаргашалжа байһан баримтанууд бии. Иигэжэ гүрэн түрэдэ харша хэрэгүүдые хэжэ байһан хүнүүдые хаража байбашье һаа, зарим Леспромхозуудай, мүн Бурмонголлесын хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд эрид шууд хэмжээ абажа, энээниие усадхадаггүй байхань саашадаа зааханшье тэсэмээр бэшэ. Отологдоһон, зөөгдэһэн ба урадхуулагдаһан модоной тоо бүридхэлые тодо һонороор абажа, тэрээниие хулгайлха, ондоо тээшэнь гаргашалха ябадалнуудтай шангаар тэмсэхэ гээшэ ой модоной ажаүйлэдбэриин предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй арюун уялга мүн.

Гэбэшье, зарим Леспромхозуудай ба модо урадхуулгын участогуудай коллективүүдэй дунда ажалай үндэр бүтээсэнүүдые түйладаг стахановецуудай тоо Октябриин урда тээхи социалистическэ мүрысөөнэй ябаса дундуур нилээдгүй олошороо. Жэшээнь, Байкальска, Шулуутайн, Хандагатайн болон бусад хэдэн Леспромхозууд һүүлэй 5 үдэр соо модо бэлэдхэхэ ба зөөбэрилхэ даалгабаряа амжалтатайгаар дүүргэнэ. Эндэ армиһаа табигдаһан илагшабоецуудэй жэшээтэ һайнаар хүдэлмэрилһэн баримтанууд олон бии.

Теэд эндэхи партийна, комсомольско ба профсоюзна организацинууд болбол түрүү модошодой баян дүй дүршэлые бүгэдэниитын шадабари болгохо тушаа агитационно-ойлгуулламжын хүдэлмэри тон хангалтагүйгөөр ябуулна. Үндэр бүтээсэтэйгээр ой модо отолхо ба урадхуулха хүдэлмэриие ябуулха хэрэгые оньһожоруулха ябадал ехэхэн үүргэ эзэлнэ. Гэхэ зуураа, Бурмонголлесын хүтэлбэрилэгшэд хадаа өөһэдынгөө мэдэлдэ байһан 13 автомашина, 5 трактор болон бусад машинануудые дүүрэн ашагтайгаар хэрэглэжэ шадаагүй байхаһаа гадна, тэрэнээ эбдэжэ, һандаргажа байһан ушарнууд үзэгдэнэ.

Манай республикын ой модоной ажаүйлэдбэриин предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд болбол өөһэд дээрээ даажа абаһан уялгануудаа хангалтагүйгөөр дүүргэжэ, Эхэ оронойнгоо үмэнэ ехэхэн уритай болоод байна гэжэ тобшолол хэхэдэ алдуу болохогүй.

Республикын ой модошод, абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ, Эхэ орондоо барилгын модо элбэг дэлбэгээр үгэгты!

ЦЕНТРАЛЬНА ҺУНГУУЛИИН КОМИССИИН СОСТАВТА КАНДИДАДУУДЫЕ ДЭБЖҮҮЛГЭ

ВЦСПС болбол Центральна һунгуулиин комиссиин составта ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ нүхэр В. В. Кузнецовые дэбжүүлбэ

Октябриин 16-да ВЦСПС-эй Президиумэй заседани профсоюзуудай Центральна Комитедүүдэй түрүүлэгшэнэртэй хамта боложо, ССР Союзай Верховно Соведтэ һунгалта хэхэ Центральна һунгуулиин комиссиин составта ВЦСПС-һээ кандидатурые дэбжүүлхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэбэ.

Энэ асуудалаар мэдээсэл хэһэн ВЦСПС-эй секретарь нүхэр Сидоренко болбол мүнөө болохоёо байһан ССР Союзай Верховно Соведэй һунгалтануудай гайхамшагта удхашанарые тэмдэглэбэ.

— ССР Союзай Конституцитай ба СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалта хэхэ тухай Дүримэй 36-дахи статьятай зохилдуулан, профсоюзууд болбол һунгуулиин комиссида өөһэдынгөө түлөөлэгшэдые дэбжүүлхэ эрхэтэй байна,—гэжэ нүхэр Сидоренко хэлэбэ. Бидэнэр мүнөөдэр ВЦСПС-эй үмэнэһөө ССР Союзай Верховно Соведэй һунгалтануудые хэхэ Центральна һунгуулиин комиссиин составта өөрынгөө кандидатурые дэбжүүлхын тула суглараабди.

ВЦСПС-эй секретарь нүхэр Соловьев болбол ВЦСПС-һээ Центральна һунгуулиин комиссиин составта нүхэр В. В. Кузнецовые дэбжүүлхэ тушаа дурадхал оруулна.

Заседаниин хабаадалсагшад энэ дурадхалыень нэгэн дуугаар дэмжэбэ. ВЦСПС-эй Президиум болбол ССР Союзай Верховно Соведэй һунгалтануудые Хэхэ Центральна һунгуулиин комиссиин составта кандидат болгожо ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ нүхэр Кузнецов Василий Васильевичые дэбжүүлхэ гэжэ шиидхэбэри гаргаба. (ТАСС).

Московско Коммунистическэ организациһаа нүхэр Г. М. Поповой кандидатура дэбжүүлэгдэбэ

ВКП(б)-гэй Московско Комитет болбол СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ Центральна һунгуулиин комиссиин составта кандидатура дэбжүүлхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсээд, ВКП(б)-гэй Московско областной болон Городской комитедүүдэй секретарь, ажалшадай депутадуудай Московско Соведэй Исполкомой түрүүлэгшэ нүхэр Попов Георгий Михайловичые Московско коммунистическэ организациһаа Центральна комиссиин составта кандидат болгожо дэбжүүлбэ. (ТАСС).

СССР-эй политгэгээрэлэй учреждениинуудэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК болбол Центральна һунгуулиин комиссиин составта нүхэр Н. Н. Шаталинай кандидатурые дэбжүүлбэ

СССР-эй политико-гэгээрэлэй учреждениинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гэй президиум болбол СССР-эй Политгэгээрэлэй учреждениинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзһаа ССР Союзай Верховно Соведэй һунгалтануудые хэхэ Центральна һунгуулиин комиссиин составта энэ профсоюзай эдибхитэй член, гүрэнэй Центральна аппаратай мэдээжэ хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Н. П. Шаталин гэгшые дэбжүүлбэ.

СССР-эй Осоавиахимай Центральна совет Центральна һунгуулиин комиссиин составта гурба дахин Советскэ Союзай Герой А. И. Покрышкинай кандидатура дэбжүүлбэ

Осоавиахимай Центральна Соведэй Президиум болбол СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтануудые хэхэ Центральна һунгуулиин комиссиин составта өөрынгөө кандидадые дэбжүүлхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэбэ.

Заседани дээрэ үгэ хэлэһэн авиациин генерал-майор П. П. Кобелев болбол Осоавиахимай аэроклубта хүмүүжүүлэгдэһэн, мүнөө гурбадахин Советскэ Союзай Герой гвардиин полковник Александр Иванович Покрышкинай кандидатурые оруулха гэжэ дурадхаба.

Улаан Армиин агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй түлөөлэгшэ авиациин генерал-полковник Н. С. Шиманов болбол нүхэр Покрышкинай ябаһан ябадал тушаа хэлэхэ зуураа, урдань Сибирскэ комбайнуудай заводой хүдэлмэришэн байһан алдарта советскэ лётчик-патриодой ажалябуулгануудай замууд тухай хөөрэбэ.

— Качинска лётно һургуулиие амжалтатайгаар дүүргэһэн нүхэр Покрышкин болбол 1939 онһоо хойшо дайшалхы самолёдһоо һалангүй ябана. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай фронтнууд дээрэ өөрынгөө дайшалхы замые Александр Покрышкин болбол истребительнүүдэй эскадрилиин командирай орлогшо боложо эхилээ һэн, тиин дайн сэрэгые гвардиин полковнигой нэрэзэргэтэй ба авиационно дивизиин командир боложо дүүргэбэ. Кубаньда, Донбасста, Крымдэ болоһон айхабтар шанга дайн байлдаануудта, Новороссийска ба Краснодар, Таганрог ба Мариуполиин түлөө байлдаануудта Покрышкин болбол шэн габьяатай ба зүрхэтэй сэрэгшэ, агаарай байлдаануудай мастер болоһоноо харуулаа һэн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ 600 дахин дайшалхы ниидэлгэ хэһэн ба дайсанай 59 самолёдые өөрөө унагааһан байха юм.

Парти ба правительство болоол гайхамшагта советскэ лётчигой, Эхэ оронойнгоо үнэн хүбүүнэй баатаршалгыень эрхим дээрэ хаража сэгнэһэн байгаа. Мүнөө Александр Иванович Покрышкинай үбсүүн дээрэнь «Алтан Одон» гэжэ гурбан медаль, Ленинэй хоёр орден, Суворовой 2-дохи зэргын хоёр орден, Улаан тугай гурбан орден ба дүрбэн медаль яларжа байдаг.

Осоавиахимай Центральна Соведэй Президиум болбол Александр Иванович Покрышкиниие СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтануудые хэхэ Центральна һунгуулиин комиссиин составта кандидат болгохо гэжэ нэгэн дуугаар шиидхэһэн байна.

(ТАСС).

Хартаабха малтажа ба гүрэндэ тушааха хартаабха шэрэжэ байһан колхозныгуудые урмашуулха тухай

ССР Союзай Арадай Комиссарнарай Соведэй тогтоолой ёһоор, хартаабха малтажа байһан колхозныгуудта малтаһан хартаабхынь 10 процентые, тиихэдээ хахад процентыень тэрэ дары, үлэгшынь малталга ба шэрэлгын дүүрэһэнэй һүүлээр үгэхыень колхозуудта зүбшөөбэ. Тэрэшэлэн бэлэдхэлэй пунктнуудта шэрэжэ байһан колхозныгуудта шэрэһэн хартаабхынь 10 процент хүртэр, тиихэдээ зөөдэг талынь холо дутаһаа дулдыуулан 5 процентые, үлэгшынь колхоз ба колхозныгуудай уялгата түлбэринүүдэй тооной хартаабхые шэрэжэ дүүргэһэнэй удаа үгэхэ. Энэ хартаабхыень олоһон ажалта үдэрһөө гадуур үгэхэ байна. Хураалгада хабаадуулагдаһан хүдэлмэришэд ба албахаагшадта колхозныгуудтал адляар үгтэхэ юм.

ХЭЖЭНГЫН АЙМАГ

Аймаг соогоо түрүүлхэнь

Тарья тушааха жэлэйнгээ түсэбые саг болзор соонь дүүргэхэ ябадал гүрэнэй эгээл шухала хэрэг болоно. Тиимэдэ энэ уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ эршэмтэйгээр оролсоһон түрүү колхозууд таряа тушаалгые түргэн дүүргэхэ хэрэгтэ бүхы хаба шадалаа гаргана.

«Майн 1» ба «Зурганай зам» колхозууд гүрэндэ тарятушаахаа графигаа таһалдуулангүй саг соонь дүүргэхэ хэрэгтэ гол анхаралаа табиһанай ашаар, һүүлэй үдэрнүүдтэ темпэ нилээдгүй шангадхаа. Тиигэжэ эдэ хоёр колхозууд гүрэндэ таряа тушааха жэлэйнгээ түсэбүүдые аймаг соогоо эгээл түрүүлэн үглөө мүнөөгүй дүүргэхэнь.

Зүгөөр, Хэжэнгэдэ дээрэхи колхозуудһаа ондоо нэгэшье колхоз гүрэндэ таряа тушааха графигаа дүүргэнэгүй. Тэрэнһээ боложо хэжэнгээрхин таряа тушааха жэлэйнгээ түсэбые таһалдуулжа байха юм.

О. ГРИГОРЬЕВА.

ЗЭДЫН АЙМАГ

Комбайнер Плюснин рекорд түйлаба

Сагаан-Усанай машинно-тракторна станциин комбайнер Иван Иванович Плюснин гэгшэ саянтынхидай уряалаар Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ оролсоходоо сезон соогоо 500 гектар хуряаха уялга абаа һэн. Байгуулагдаһан нормонь 110 гектар юм. Мүнөө нүхэр Плюснин энэ уялгаяа үлүүлэн дүүргэбэ. Октябриин 10-ай мэдээгээр өөрынгөө «Коммунар» комбайнаар 520 гектар хуряажа, рекорд түйлаһан байха юм. Тиигэжэ нүхэр Плюснин сезонно даалгабаряа 502 процент дүүргэбэ.

Түрүү комбайнер Иван Плюснин түйлаһан энэ амжалтаараа хизаарлангүй, харин үшөө эршэтэйгээр хүдэлмэрилжэ байна.

Д. ЖИГМИТОВ.

КЯХТЫН АЙМАГ

Һүрилэлгэеэ дүүргэбэ

Хуряалгын хүдэлмэринүүдые хараалһан болзор соогоо шиидхэһэн Кяхтын зарим колхозууд таряа һүрилэлгэ, сохилгые дүүргэбэ. «Улаан Табангут» колхоз аймаг соо эгээл түрүүлэн таряагаа хадаад, һүрилэлгэ, сохилгодо бүхы хүсэеэ элсүүлһэнэй ашаар энэ хүдэлмэриие эмхитэйгээр дүүргэһэн байна. Мүнөө тус колхоз гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө түргэн дүүргэхэ хэрэгтэ эгээл шухала анхаралаа хандууланхай. Дүүрэн бэшэ мэдээгээр энэ колхоз бэлэдхэлэй пунктнуудта 400 центнер таряа тушааһан байха юм.

Тэрэшэлэн Больше-Лугска сельсоведэй Сталинай, Ворошиловай нэрэмжэтэ, Усть-Киранска сельсоведэй Сталинай, Ворошиловай нэрэмжэтэ, «Улаан Субагта» колхозууд бүхы таряагаа һүрилжэ, сохиһон байна.

В. БАДМАЕВА.

ЯРУУНЫН АЙМАГ

Хартаабха газар доронь байлгаһаар

СОСНОВО-ОЗЕРСК. (Телефоноор абтаба). «Коминтерн» колхоз тариһан хартаабхынгаа аяар 40 процентые малтажа абангүй газар доронь һуулгаһаар. Мүн нэгэ гектар морковь малтангүй хүлдөөхэ тухандань хүргэжэ байха юм.

Хэрбээ тус колхозой правлени ба партийна организаци, тусхайлбал түрүүлэгшэ Цыдыпов, партийна организациинь секретарь Батуев гэгшэд хартаабха, морковь малталгада бии байгаа хүсэеэ бүгэдыень табибал нэгэ үдэр соо бултыень малтажа абаха аргатай байгаа. Теэд, энээн тухай эдэнэр оройдоо анхараагүй байха юм.

Тариһан хартаабхынгаа хахадынь шахууе ба мүн аяар гектар болохо морковь малтажа хүшэхүүнгүй һүрэг ехэ зөөриие хээрын сагаан талада хаяжа хүлдөөхэ тухандань хүргэжэ байһан «Коминтерн» колхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ хэмжээ абаха саг тулаа. Энээн тухай Яруунын аймагай хүтэлбэрилхы эмхи-зургаанууд һаналаа табиха ёһотой.

А. ШУЛУНОВ.

ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ДОСКА

ВКП(б)-гэй АЙКОМУУД БА АЙМГҮЙСЭДКОМУУДАЙ ЗУУРШАЛГААР ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ДОСКАДА БЭШЭГДЭБЭ

ЗАКАМЕНАЙ АЙМАГ

34. **«Майн 1» колхоз** (правлениинь түрүүлэгшэ **С. Б. Батуев**, партийна организациинь секретарь **Ц. У. Ульзутуев**) — гүрэндэ таряа тушааха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоо урид, октябриин 15-да дүүргэһэн байна.

35. **«Боевик» колхоз** (правлениинь түрүүлэгшэ **С. Ц. Цоктоев**, партийна организациинь секретарь **В. Д. Дансарунов**) — гүрэндэ таряа тушааха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоо урид, октябриин 15-да дүүргэбэ.

36. **Щетинкинэй нэрэмжэтэ колхоз** (правлениинь түрүүлэгшэ **Л. Б. Балданов**) — гүрэндэ таряа тушааха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоо урид, октябриин 15-да дүүргэһэн байха юм.

37. **Карл Марксай нэрэмжэтэ колхоз** (правлениинь түрүүлэгшэ **Ц. П. Порхоев**, партийна организациинь секретарь **Ж. Д. Данзанов**) — гүрэндэ таряа тушааха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоо урид октябриин 15-да дүүргэһэн байна.

38. **«III Интернационал» колхоз** (правлениинь түрүүлэгшэ **Б. Б. Бадмаев**, партийна организациинь секретарь **Г. Ц. Цыдыпов**)—гүрэндэ таряа тушааха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоо урид, октябриин 15-да дүүргэбэ.

БАЙКАЛО-КУДАРЫН АЙМАГ

Овощиин үндэр ургаса

Будённын нэрэмжэтэ ба «Партизан Кударинец» колхозуудай огородно бригадануудые Ефросинья Гурулева, Василий Соболев гэгшэд хүтэлбэрилдэг юм. Мүнөө эдэ бригадануудай хүдэлмэриин дүнгые хараад үзэхэдэ, овощиин үндэр ургаса хуряахын түлөө габшагай шангаар ажаллаһаниинь элирбэ.

Будённын нэрэмжэтэ колхозой хуряажа абаһан капустын ургаса дунда зэргээр гектар бүриин 250 центнер болоно. Мүн 0,5 гектар рекордно участогһаа тус бригадын члэнүүд 150 центнер капуста хуряаһан байна. Тэрэшэлэн энэ бригадынхид гектар бүхэнһөө 70 центнер морковь, 72 центнер помидор, 52 центнер һонгино ургуулаа.

«Партизан Кударинец» колхозой бригада гектар бүхэнһөө 210 центнер капуста, 100 центнер морковь ба бусад зүйлэй овощиин үндэр ургаса хуряаба.

Имагтал огородно бригадын члэнүүдэй оролдосотойгоор ажаллажа, үндэр ургаса хуряаһанай ашаар, дээрэхи колхозууд гүрэндэ овощь тушааха түсэбүүдээ амжалтатайгаар дүүргэһэн байха юм.

Тэрэшэлэн огородой бараг ургаса түйлаһан Будённын, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозууд гүрэнэйнгөө урдахи уялгануудые хаһа саг соонь дүүргэһэн байна.

Энэ жэлдэ үндэр ургаса түйлажа магтагдаһан эдэ колхозуудай огородно бригадын члэнүүд ерэхэ жэлдэ бүри баян ургаса хуряахабди гэжэ бэеэ уялгална.

Н. КОДУНСКАЯ.

ЗАИГРАЙН АЙМАГ

Ургуулһан таряагаа узууртань һуулгаһаар

Заиграйн зарим колхозууд ургасаяа аяар мүнөө хүртэр узууртань һуулгажа, үнэтэ таряа гээжэ байха юм. Орджоникидзын нэрэмжэтэ колхоз таряахуряалгада ороһонһоо хойшо үнжагай нобшо ябадалһаа хахасаагүй дээрэһээ ороохото культурануудые хадаха түсэбөө минил 56 процент дүүргэһэн байна. Ургаса хуряаха эрхим болзорнуудай үнгэржэ байһанһаа боложо үнэтэ тарьяаниинь узууртаа һуугаад, үрилтэ хоролтодо орожо байха юм. Теэд, тус колхозой правлени, тусхайлбал түрүүлэгшэ нүхэр Соболев гэгшэ хахад таряагаа хадажа абангүй хээгүүр гээлтэдэ оруулжа байһан энэ жэгшүүритэ гээгдэлээ дары усадхаха хэмжээнүүдые абангүй байхань тэсэшэгүй болоно. Соболев түрүүлэгшын һанаа амар байдагайнь дашарамда эндэхи колхозныгууд таряахуряалгын хүдэлмэридэ барандаа хабаадангүй, саг үргэлжэ тосхондоо байралан өөрынгөө гэртэхи ажалда ябажа байдаг болошонхой. Мүн хээгүүр байралжа хүдэлмэрилдэг колхозныгуудынь жаяг заршамгүйһөө боложо хүдэлмэридөө орой гарадаг, үдэшэнь эртэ ородог ба забһарлалгын үедэ үни удаан болодог байха юм.

Байгуулагдаһан даалгабариие дүүргэдэг колхозныгууд энэ тоотойхон байна. Зарим колхозныгууд бүхэли үдэр соо нормынгоо оройдоо хахадые дүүргэдэг ба тэрэнээшье тон муу шанартайгаар бүтээдэг байха юм. Имагтал ажалай эмхидхэл һулаар табиһан, колхозныгуудай жаяг заршамые шангаар сахяагүйһөө боложо тус колхозой правлени таряахуряалгые таһалдуулжа байна.

XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Рубанов) мүн лэ дээрэхи артелиинхидһаа үлүү бэшэ байдалтай. Таряа хуряаха түсэбөө минил 58 процент дүүргэһэниинь энээниие баримтална. Колхозой правлени болбол таряахуряалгые шамдуулха шухала нүхэсэл болохо социалистическэ мүрысөөе хүтэлбэрилдэггүй, мүрысэһэн колхозныгуудай уялгануудые шалгадаггүй зантай. Тэрэшэлэн колхозныгуудай жаяг заршамые һайжаруулха тухай эндэхид һаналаа табидаггүй байха юм.

Һүрилэлгэ, сохилгые дээрэхи колхозууд мүн лэ хуряалга шэнгеэр үнжагайруулна. Мүнөө хүртэр ажалаа түхэреэн суудхэ соо эмхидхээгүй байһаар. Тиихэлээр гүрэндэ таряа тушаалгые ехэхэнээр хожомдуулжа байна.

Таряахуряалгые үнгэртэрээ үнжагайруулжа, гүрэндэ тушааха түсэбүүдээ таһалдуулжа байһан тус колхозууд юу бодоно хаб?

К. ПАВЛОВА.

Партийна ажабайдал

ВКП(б)-гэй обкомой XX пленумэй шиидхэбэрииые хангалтагүйгөөр дүүргэнэ

Манай республикын ажаүйлэдбэриин предприятинуудай дэргэдэхи партийна организацинууд, тэрэнэй коммунистнууд болбол «ВКП(б)-гэй Бурят-Монгол обкомой хүдэлмэри тухай» гаргаһан Партиин Центральна Комитедэй байгша оной февралиин 3-ай тогтоолые ба ВКП(б)-гэй обкомой XIX пленумэй шиидхэбэрииые үдэр бүриингөө хүдэлмэри дээрэ гарай хүтэлбэри болгожо, үйлэдбэриингөө программые саг болзор соонь амжалтатайгаар дүүргэхэ тушаа бага бэшэ эмхидхэлэй хүдэлмэри хэһэн байна.

Республикын ажаүйлэдбэриин предприятинууд жэлэй түрүүшын хахадай түсэбые 103 процент бүхы дээрээ дүүргэһэн байхэ юм. Олонхи предприятинуудай коллективүүдээр үйлэдбэриин үндэр бүтээсэнүүдые туйлаха ябадал үргэдэжэ, стахановецуудай тоо ниэдэгүй олошорбо. Манай эндэхи ажаүйлэдбэринүүдэй эгээн томохон предприятинууд Улан-Удэ городой территори дээрэ байна. Тиимэһээ городской партийна организаци болбол фабрика болон заводуудай хүдэлмэрииые һайжаруулха тушаа гол анхаралаа табижа, партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэри хэхэ үүргэтэй байһаниинь элитэ. Тиин, энэ харюусалгатай ба хүндэтэй үүргээ тэндэхи партийна организацинууд яһала һайнаар бэелүүлжэ байнал. Юундэб гэхэдэ, городой ажаүйлэдбэриин предприятинууд хэхад жэлэйнгээ үйлэдбэриин түсэбые 108,5 процент дүүргээд, июль һара соо 102,8 процент дүүргэһэн байгаа.

Дээрэ дурсагдаһан тоо баримтанууд хадаа олонхи ажаүйлэдбэриин предприятинуудай дэргэдэхи партийна эхин организацинуудай ниитэ-ойлгууламжын ба партийно-политическэ хүдэлмэринүүдые үргэнөөр эрхилжэ, агууехэ илалтануудай харюуда социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлжэ шадаһыень эли тодоор харуулна.

ВКП(б)-гэй обкомой XX пленум болбол зарим ажаүйлэдбэриин предприятинуудай туйлаһан амжалтануудые тэмдэглэхэ зуураа тэдэнэй хүдэлмэридэхи ехэхэн дутуу дунда зүйлнүүдые элирүүлжэ, энэ байдалые усадхаха талаар тодо һонор ба дэлгэрэнгы хэмжээ-ябуулгануудые хараалһан шиидхэбэри абажа, партийна эхин организацинуудые дээрэ дурсагдаһан дутуу дунда зүйлнүүдээ ойрын сагта усадхаха гэжэ уялгалһан бэлэй.

Теэд ажаүйлэдбэриин предприятинуудай дэргэдэхи олонхи партийна эхин организацинууд партиин обкомой XX пленумэй шиидхэбэрииые тон хангалтагүйгөөр бэелүүлнэ. Городой ажаүйлэдбэриин предприятинуудай коллективүүдэй олонхинь туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амарһан мэтэ, август һараһаа эхилжэ үйлэдбэриингөө программые холо дүүргэнэгүй. Жэшээлхэдэ, городой ажаүйлэдбэриин предприятинууд август һара соо үйлэдбэриингөө программые оройдоо 92,6 процент, сентябрь һара соо арайхан гэжэ 60 процент дүүргэһэн байха юм.

Улан-Удэ городто 38 ажаүйлэдбэриин предприятинууд бии. Гэхэ зуура август һара соо 18 предприяти, сентябрь һара соо 29 предприяти үйлэдбэриингөө программые дүүргээгүй байһаар. Тиимэ болохолоороо, дээрэ нэрлэгдэһэн предприятинууд болбол гансахан гурбадахи квартал соо Эхэ орондоо 5 миллион шахуу түхэриг эй продукци үгэбэгүй гээшэ.

Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин XXVIII жэлэй ойн хундэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ ороходоо манай городой ажаүйлэдбэриин предприятинуудай коллективүүд энэ гээгдэнги байдалаа удаа дары усадхаха тусхай зорилготойгоор тодо һонор уялгануудые абаһан байбашье, энээнээ хангалтагүйгөөр дүүргэжэ байна гэхэдэ алдуу болохогүй.

Һаяхан боложо дүүрэһэн городской партийна активай суглаан дээрэ большевистскэ шүүмжэлэлгэ шангаар эрхилэгдэжэ, олонхи ажаүйлэдбэриин предприятинуудай хүдэлмэридэхи ехэхэн дутуу дунда зүйлнүүд элирүүлэгдэһэн байгаа. Зарим парторганизацинууд хадаа ажахын эмхизургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй хүдэлмэридэ шалгалта хиналта бэелүүлжэ партиин уставай ёһоор үгтэһэн эрхээ һүүлэй үедэ һуладхаһан баримтанууд элирүүлэгдэбэ. Дайн сэрэгэй илалта түгэлдэрөөр дүүрэһэнтэй дашарамдуулан зарим предприятинуудай гансахан хүдэлмэрилшэн бэшэ. харин командирнуудайшье зүгһөө ажалайнгаа жаяг зарщамые һуладхаһан баримтанууд бии.

Амгалан сагай оршон байдалда ороһоноо хараадаа абажа, өөһэдынгөө хүдэлмэрииые үндэһөөрынь шэнэдхэн табиха, социалистическэ мүрысөөндэ ороходоо абаһан уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ, ажалай бүтээсые улам саашань дээшэлүүлхэ гэхэ мэтын асуудалнуудаар олонхи партийна эхин организацинууд, тэрэнэй члэнүүд үүсхэл гаргадаггүй байһаа гадна, ниитэ-политическэ хүдэлмэриие эрхилхэ ябадалаа һуладхаһан ушарнууд үзэгдэнэ.

Республикын ажаүйлэдбэриин предприятинуудай томонуудай нэгэн болохо ПВРЗ-гэй коллективүүдэй дунда ажалай жаяг заршамые эбдэжэ, хүдэлмэреэ орхиһон гү, али хэнһээшье зүбшөөрэлгүйгөөр амаралтада гараһан ба ой тайгаруу һамар болон жэмэс түүхэ гэжэ шалтаглаад арилшаһан хүдэлмэришэн ба командирнуудай тоо һүүлэй үедэ олошорбо. Теэд иимэ байдалые удаа дары усадхажа, амгалан сагай продукциие элбэг дэлбэгээр бүтээжэ гаргаха тушаа олонхи цехүүд ба бригадануудай дэргэдэхи партийна эхин организацинууд горьтой хүдэлмэри хэнэгүй.

Ушар иимэһээ республикын ажаүйлэдбэриин предприятинуудай дэргэдэхи бүхы партийна эхин организацинууд болбол өөһэдынгөө хүдэлмэрииые мүнөө үеын оршон байдалай эрилтын ёһоор шэнэдхэн табижа, ВКП(б)-гэй обкомой XX пленумэй ба городской партийна активай суглаанай шиидхэбэринүүдые саг болзор соонь бэелүүлжэ, фабрика ба завод бүхэнэй хүдэлмэриие эрид шууд һайжаруулжа, Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин XXVIII жэлэй ойе тэмдэглэхэ үүргэтэй.

Г. НИМБУЕВ.

Фронтовигуудта ба тэдэнэй бүлэнэртэ туһаламжа үзүүлнэ

Улан-Удэ городой Городской райсоведэй дэргэдэхи гүрэнэй тэдхэмжын таһаг болбол фронтовигуудта ба тэдэнэй бүлэнэртэ, мүн сэрэгэй албанһаа табигдагшадта ехэхэн хэмжээнэй материальна туһаламжа үзүүлээ. Һүүлэй мэдээгээр 33 фронтовигуудта 270 кубометр түлеэ залһа зөөжэ үгэхэһөө гадна, 3.000 түхэригэй мүнгэн туһаламжа үзүүлһэн байха юм.

Тэрээнһээ гадна, сэрэгэй албахаагшадай үхибүүдтэ хубсаһа хунар ба гутал оймһо абаха 336 ордер үгтөө. Тэрэшэлэн 3 паар хаатанка үгэбэ. Сэрэгэй албахаагшадай бүлэнэртэ хартаабха, овощь үгэхэ ябадал үргэлжэлһөөр. Фронтовигуудай ажаһуудаг гэр байрануудые заһабарилха гү, али тэдэнэрые ондоо шэнэ гэр байрада нүүлгэхэ гэхэ мэтын хүдэлмэри эндэ үдэрһөө үдэр бүри хэгдэжэ, фронтовигуудые урмашуулна.

Энэ хүдэлмэридэнь районой партийна ба советскэ организацинууд ехэхэн туһаламжа үзүүлжэ тохёолдоһон бэрхэшээлнүүдыень саг дарыдань усадхана.

Г. БАДМАЕВ.



Малажалые дэбжүүлхэ ба үхэр малай үбэлжэлгэдэ эрхим һайнаар бэлэдхэхын түлөө Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөнэй эхи гаргагшад Костромско областиин, Костромско районой «XII Октябрь» колхозой партийна организациин секретарь М. В. Аверина (зүүн тээһээ), «XII Октябрь» колхозой түрүүлэгшэ Д. Я. Шумилов ба Саметскэ сельсоведэй түрүүлэгшэ А. Д. Губанкова гэгшэд байна.

Л. Неждановай фото (ТАСС-эй фотохронико).

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗУУДААР ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛЭЙ ЯБАСА ТУХАЙ БМАССР-эй НАРКОМЗЕМЭЙ МЭДЭЭН

1945 оной октябриин 15.

Аймагууд	Үбһэ сабшаха түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)	Бэлэдхэгдэһэн үбһэ, һолоомо ба бусад тэжээл, %	Силос даралга (процентээр)
Кударын	110,6	32,5	13,3
Элэнгын	104,6	31.4	86,1
Ахын	100,7	26.7	64,7
Кяхтын	100,0	48,[illegible]	60.5
Хэжэнгын	99,1	38,4	63,0
Иволгын	98,5	37.8	72.3
Түнхэнэй	98,1	48.6	83,6
Хоринн	96,8	33,7	74,8
Бичурын	95,1	39,2	28,0
Оринн	94,1	27,1	50,2
Тарбагатайн	93,3	26,6	33.4
Эиграйн	92,1	30,7	38,8
Закаменай	91,1	62,3	74,[illegible]
Мухаршэбэрэй	91,0	22,5	49,8
Х-Кударын	87,9	38.4	49.6
Прибайкальска	87,1	54.8	43,4
Кабанскын	83,9	42.6	82,9
Зэдын	[illegible]	[illegible]	44,5
Баргажанай	80,9	40,4	40,1
Баунтын	80,0	43.3	58.3
Х-Байгалай	76,7	67,4	11,6
Яруунын	74,7	[illegible]	[illegible]
Курумканай	73,1	[illegible]	[illegible]
Хамта:	91,0	36.8	[illegible]

Республикын колхозууд үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбүүдээ аяар мүнөө хүртэр дүүргэжэ шадаагүй байна. Тиигэбэшье, эдэ үдэрнүүдтэ тэжээл бэлэдхэхэ талаар зарим аймагууд энэ гэхэ юумэ хэжэ, урагшаа дэбшэбэгүй. Яруунын, Курумканай, Баргажанай, Зэдын болон бусад олон аймагууд һүүлэй 5 хоног соо үбһэ сабшаха, һолоомо болон бусад шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ, силос дараха хүдэлмэринүүдые бүри удаарууржа, ургалта үгэбэгүй.

Иимэ ябадалые тэсэшэгүй

Энэ жэлдэ Чапаевай нэрэмжэтэ колхоз хониной ба гахайн байрануудые урилан заһабарилжа, ондоо газарта түхеэрэхэ байгаа. Юуб гэхэдэ, эдэ байранууд хэдэн жэлэй турша соо сэбэрлэгдээгүй дээрэһээ хахадтаа хүртэр шэбхээр дүүрэшэһэн байха юм. Теэд, эдэ байрануудаа аяар мүнөө хүртэр урилаагүй байһаар.

Тэрэшэлэн заһабарилгада ороходэ хэдэн олон малай байранууд ойроошье хүртөөгүй, һандархай зангараа байна. Олонхи хуһамаг хоройнуудынь задаршанхай. Малай байрануудай доторхи пулааха, пеэшэн мэтэ эбдэрхэй байбашье, заһабарилагдаагүй байха юм.

Бэлэдхээд байһан тэжээлэйнь хэмжээе абахада имагтал хахад үбэл хүртэр хүрэхэ байна. Гэбэшье, тус колхозойхид үбһэ сабшаха болон бусад тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэринүүдые хэрэгсээгүй. Колхозой правлени ба малажалай фермэ, гүүртнүүдые даагшад адуу малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые хожомой ээлжээндэ табижархёод, һанаа амар һуунад.

Тэрэшэлэн «Путь Ленина» колхоз адуу малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые һая болтор эхилээдүй байба. Тэрэнһээ боложо малайнь байра байдал заһабарилагдаагүй байха юм. Шэлгүй сонхотой, задагай пээшэнтэй байранууд фермэ, гүүртнүүдээр олон. Теэд, энээниие заһабарилха тухай колхозой хүтэлбэрилэгшэдшье, фермэнүүдые даагшадшье һаналаа табинагүй.

Үбһэ сабшаха, силос дараха. набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ түсэбүүдээ дүүргээгүй байбашье, дутаһан тэжээлээ хүсэлдүүлхын түлөө ямаршье хэмжээ абаагүй байһаар. Тус колхозой правлени болбол таряахуряалтын эхилхэтэй хамта тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэриие болюулжа ехэ алдуу гаргаһан байгаа. Теэд, энэ алдуугаа заһахын тулада нэмэлтэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ шухала оролдолго гаргахын орондо, харин хуряажа абаһан үбһэеэ мүнөөнһөө эхилжэ гаргашална. Адуу малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые интэрээ унжагайруулжа байһан Тарбагатайн аймагай эдэ колхозуудай харюусалгагүй ябадалые саашадаа тэсэшэгүй. Тиимэлэ үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые таһалдуулан, үбһэ тэжээл бэлэдхээгүй ба үхэр малай байра байдал заһабарилжа дулаалаагүй байһан эдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд үбэлые амгалан тайбан үнгэргэхэ хэрэгтэ бүхы аргаяа хэрэглэжэ, алдуугаа энэ гэһээр заһаха уялгатай.

ВКП(б)-гэй Тарбагатайн айком, аймгүйсэдком ба АЗО болбол костромско колхозуудай уряалаар бүхы орон дотор эршэтэй шангаар дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ аймагай бүхы колхоз, фермэ, гүүрт болон малшадые хабаадуулжа, үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхын ба адуу малай ашаг шэмые али болохоор дээшэлүүлэн, малажалай продуктнуудые гүрэндэ тушааха түсэбүүдээ болзорһоо урид дүүргэхэ хэрэгтэ гол зорилгоёо табиха байна.

О. ГРИГОРЬЕВА.

ХИЛЫН СААНА

НЕМЕЦКЭ БУЛИМТАРАГШАДҺАА СҮЛӨӨЛЭГДЭҺЭН ОЙДО ЗОРЮУЛЖА ЮГОСЛАВИДА МИТИНГНУУД БА ДЕМОНСТРАЦИНУУД БОЛОБО

БЕЛГРАД, октябриин 16. (ТАСС). Младеновац, Лесковац, Ниш, Обреновац ба Крушевац гэжэ городуудта, тэдэниие немецкэ булимтарагшадһаа сүлөөлһэнһөө хойшо нэгэ жэл гүйсэһэнэй дашарамда, олон зоной хабаадалгатай митингнууд ба демонстрацинууд болобо. Тэндэ байлсагшад болбол гитлеровскэ булимтарагшадта эсэргүү тэмсэлдэхэдэнь югославска арад зоно туһалһанайнь түлөө шэн габьяатай Улаан Армида баясхалан хүргэһэн ораторнуудые угаа халуунаар амаршалһан байха юм.

АРГЕНТИНЭДЭХИ БАЙДАЛ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Аргентина доторхи байдал шахардуу шанга зандаа байһаар. Хэблэл газетэнүүдэй мэдээсэлэй ёһоор мэнэ һаяхан Буэнос-Айреста улад зонтой полициин тулалдаха үедэ нэгэ хүн алагдаһан ба 40—50 хүн шархатаһан байха юм. Тэрэнь юун дээрэһээ гараа б гэхэдэ: сэрэгэй клубай хажууда улад зоной олоор суглараад байхадань, тэдэниие тараан намнаха гэжэ морито полициин һэлэлгэ гаргаһан дээрэһээ юм. Эндэ абтаһан мэдээсэлэй ёһоор демонстрантнууд худар баһа фашистска залуушуулай бүлэгүүдэй члэнүүд буудаһан байгаа. Фашистска залуушуулай бүлэгүүд «Перон мандаха болтогой» гэжэ хашхаралдажа, үйлсөөр ябаһан байха юм.

Кампо де Майо гэдэгтэ байһан сэрэгэй гарнизон болбол Фаррелиин кабинет бултадаа тушаалһаан гараг гэжэ хатуугаар эриһэн байгаа, зүгөөр верховно сүүдын хуули засагаа гартаа бү абаһай гэжэ хүсэһэн байха юм. Буэнос Айреста байһан сэрэгэй клубта штабтай байһан адмиралнууд болон генералнуудай комитет болбол хуули засагаа верховно сүүдтэ үгэхын түлөө дуралхажа хэлэнэ. Фаррель болон тэрэнэй талые баригшад хадаа өөрынгөө ёһо-гуримые тэрэ хэвээрынь байлгаха ба Перониие аршалха һанаатай һэдэлгэ гаргаһан байна. Улад зоной олонхинь хуули засагаа верховно сүүдтэ үгэхэ ёһотой гэжэ хэлэнэ.

Мүнөө үедэ Аргентинада правительствогүй, харин президент Фаррель, сэрэгэй министр Авелос болон далайн министр Лима гэгшэд бии байна. Перон гэгшэ Ла Плата гэдэг мүрэн дээрэ канонерскэ соо хаалгатай байна гэжэ хэлсэнэ.

Бүхы политическэ партинууд болон бээе даанхай профсоюзууд, студентнууд, профессорнууд гэхэ мэтые нэгэдүүлһэн «Нэгэдэмэл демократическа фронт» болбол хуули засагаа верховно сүүдтэ үгэхэ ёһотой гэжэ эрилтэ хэнэ.

Советскэ Алас Дурна

Советскэ Алас Дурна болбол манай Эхэ ороной таһаршагүй нэгэ хубинь мүн. Гурбан зуун жэлэй урда 1644 ондо Номгон далайн эрье дээрэ ородой зориг түгэлдэр шэнжэлэгшэ болохо Поярков гараһан байгаа. Тэрэнэй хойто тээ Номгон далайда гараха харгы табижа, Алас Дурнын үргэн ехэ газарые ородой алдарта шэнжэлэгшэд Хабаров, Дежнев, Беринг, Пржевальский ба ондоо бусад хүнүүд шэнжэлһэн байха юм. Эдэ шэнжэлэгшэдэй хойноһоо хэдэн олон ород нүүдэлшэд ерэжэ, энэ дулии тала хизаарые ашаглажа ороһон байгаа.

Хэдэн арбаад жэлнүүдэй турша дотор манай арад болбол Алас Дурные шэнжэлжэ, тэндэ һууршжаһан ба хэдэн олон городууд ба һуурин газарнуудые байгуулан, үргэн тэрэ орон дээгүүр түмэр харгы табяад, рудник, шахтанууд ба заводуудые барижа, агалаг ехэ ой модые үндэһэтэйнь сэбэрлэн, тэрэнэй орондо таряа ургуулха полинуудые байгуулан, далайн эрьенүүд дээрэ хэдэ хэдэн портовой городуудые байгуулһан байгаа. Манай Алас Дурна болбол манай Эхэ оронтой таһаршагүй холбоотой байһыень Ленин хадаа иимэ үгөөр харуулһан байна гэбэл: «Владивосток болбол холошье һаа, тэрэ манай город бшуу даа».

1918 ондо Япони болбол тэрэ үедэ советскэ орондо Англи, Франци ба США харшаар хандадаг байһаниинь һамбаашалжа ба тэдэнтэ түшэглэн, 1904 онойхидол адляар манай ороню добтолон орожо, манай Алас Дурные эзэмдээд, дүрбэн жэл соо манай арадые зобоон тамалжа, тонон дээрмэдэжэ байһан юм. Залуу Улаан Арми ба партизанууд болбол 1922 ондо японско эзэмдэгшэдые хөө боггүйгөөр Алас Дурнаһаа намнан гаргаһан байгаа. Гэбэшье, самурайнууд хадаа энэ байдалые зүбшэн тэсэсэгүй, советскэ Алас Дурные эзэлэн абаха һанаатай 20 жэлэй турша дотор хилэ шадарай элдэб янзын инцидент хардалгануудые хэжэл байһан юм.

1938 ондо японско империалистнууд болбол Хасан нуурай дэргэдэ СССР-тэ добтолһон ба жэл үнгэрөөд байхада Монгол Арадай Республикын хилэ болохо Халхын-Голой тэндэ энэ добтолгоёо дабтаһан байна. Энэ хоёр удаа японско самурайнууд Улаан Армида үй бута сохигдоһон ба Улаан Арми болбол Алас Дурна дээрэ СССР-эй оборонын дабагдашагүй шанга хүсые харуулһан байна.

Тиибэ-ябабашье Япони болбол СССР-тэ шэнэ добтолго бэлдэжэ байһан ба илангаяа гитлеровскэ Германида эсэргүү советскэ арадай дайлалдажа байгаа үедэ энэ добтолгоёо саашань түхеэржэ байһан юм. Европодохи бүхэдэлхэйн дайнай гуламта болохо Германиие бута сохиһоной һүүлдэшье Японийн зүгһөө зүүн тээһээ СССР-тэ добтолон ороҳын аюул үгы болоогүй байгаа Японийн хуурай газар дээрэхи сэрэгэй хүсэнүүдэй ехэнхинь Маньчжурын газар дээрэ ба урда Сахалин дээрэ байһан байна. СССР ба тэрэнэй союзнигуудай урда бүхэдэлхэйн агрессиин хоёрдохи гуламта болохо Японииие бута сохихо зорилго табигдаһан байха юм. Советскэ правительство болбол 1945 оной августын 9-дэ СССР хадаа Японийн урдаһаа дайнда оробо гэжэ соносхоһон байна.

1945 оной сентябриин 2-то радиогоор хэлэһэн үгэ соогоо нүхэр Сталин иигэжэ хэлэһэн байна гэбэл: «Японско эзэмдэгшэд хадаа гансахан манай союзнигууд болохо Китайда, Америкын Холбоото Штатуудта, Великобританида һүйдхэл гарза хээ—гэжэ тэмдэглэхэ ёһотой бэшэ. Тэдэнэр хадаа мүн манай орондо ехэхэн һүйдхэл гарза хэһэн байха юм. Тиимэ хадаа манайхин Япониһоо үшөө өөрын тусгаар нэхэбэритэй байнабди».

1904—1905 онуудта ород-япон дайнда хаанта засагта Росси диилдэһэниие хала баряад, Япони болбол манай урда Сахалиниие эзэмдэжэ, Курильска аралнууд дээрэ эзэмдэн һууршжаад, манай ороной Зүүн тээшээ Номгон далайда гараха ба Камчатка, Чукоткын портнуудта ороно бүхы харгынуудые хааһан байна. 1904 оной дайнда ородой сэрэгүүдэй илагдаһан ушар болбол манай арадай мэдэрэлдэ хүндэ дурасхалнуудые үлөөһэн ба манай орон дээрэ гутамшагай хара тамга болон үлэһэн байгаа. Гэбэшье, «Манай арад болбол Японииие бута сохихо ба энэ хара тамгаяа үгы хэхэ үдэр ерэхэ—гэжэ этигэдэг ба хүлеэдэг байһан юм». (Сталин).

Советскэ Алас Дурна болбол гурба миллион квадратна километр газарые эзэлдэг байна. Энэ хадаа Баруун Европын хахадһаа ехэ газар байна. Энэ газарай хахад шахууень бүхэдэлхэй дээрэ эгээ ехэ хахад аралнууд болохо Чукотско ба Камчаткын хахад аралнууд эзэлдэг байха юм. Алас Дурна болбол дүрбэн далайгаар хилэтэй гэбэл: зүүн тээһээ—Охотско ба Беренгово далайнууд, урда талаһаа Японско далай, хойто талаһаа Чукотско далай. Далайнь хилэ болбол Владивостогһоо эхилээд Дежневэй хушуун хүртэр хэдэн мянган километр үргэлжэлнэ. Алас Дурнын дэлхэйн байгаали хадаа гайхамшаг олон янза ба гоё һайхан байха юм. Эндэ хойто зүгэй ойгүй намаг налхи тундр, урда зүгэй айхабтараар ургаһан ургамалнууд, үһа ехэтэй мүрэнүүд ба нуурнууд, мүнхэ хүрэмэл ба халуун оронэй газарнууда байна. Эндэ ябаһан хэнүүд Амур мүрэнэй үргэн ехэ урасхалые, Уссурийскэ тайгын һүргэй ехэ байдалые, Чукотскын газарай нюдэ алдама эреэн марьяаниие, Камчатска, Сахалинска ба Приморско үндэр хадануудай шобгор шобгор зурагуудые хэзээшье мартахагүй байха.

Алас Дурна дээгүүр Сихотэ-Алиньскэ, Бурейнскэ, Джугджурскэ, Колымскэ, Анадырай дабаанууд гарадаг байна. Сахалин ба Камчатка болбол мүн уула халануудаар элбэг оронууд мүн. Камчатка болбол СССР дотор гал халжа байдаг вулкануудтай гансахан нютаг болоно. Тэдэ вулкануудай дунда дэлхэйн бүмбэрсэгэй эгээл томо вулкан болохо Ключевскэ уула байдаг. Амурай ба Уссурийскэ областьнуудые али али талаһаань ургасатай һайхан нам набтар газарнууд тойрон байдаг юм. Эдэ үргэн талмай болбол үнэтэ һайн модонуудаар бүрхөөтэй. Хойто талаһаань даурай шэнэһэн, аянска хасуури хушанууд байна. Урда талаһань даурска липа, граб, маньчжурска һамарай модон, корейскэ хуша, хуһан, уулын модонууд элбэг. Зарим газарта лианаар баригдаһан уссурийскэ тайга болбол урда ороной джунгли мэтэ адли байдаг. Алас Дурна болбол үнэтэ ангууд болохо хэрмэн, унэгэн, булган, бүдүүн хүзүүн ба бусадаар элбэг байха юм. Эндэ хэдэн мянган буганууд ябажа байдаг, тэдэнэй эбэрнүүд пант гэжэ айхабтар үнэтэй эмэй зүйлнүүдые үгэдэг байна.

Далайн ба мүрэнүүдэй уһан дотор элдэб зүйлэй загаһануул—сельдь, иваси, лосось, камбала, кетанууд тон элбэг. Гансахан Охотско далай дотор 35 зүйлэй загаһанууд баригдадаг байна. Намарай сагта лососьнууд үрьһөө хаяхаяа ябажа байхадань, онгосоор далайда ябахын аргагүй болодог юм. Камчаткын эрье шадар айхабтар олон крабуудые баридаг байна. Бүхы дэлхэй дээрэ баригдадаг крабуудай 90-һээ дээшэ процентнь Камчаткаһаа баригдадаг байха юм. Командорска аралнууд дээгүүр далайн минсэгэйнүүд ба айхабтар үнэтэй арһатай далайн бобернууд үдэдэг байна. Чукотско ба Берингово далайнууд болбол мүн моржа, хаб загаһан, китануудаар элбэг.

Алас Дурнын малтамалай баялигууд үшөө гүйсэд шэнжэлэгдээгүй гэбэшье, мүнөө үедэ айхабтар ехэ алтан, туулган, цинк, шулуу нүүрһэн, нефть, түмэр, вольфрам, сагаан туулган, марганец, графит ба бусад хомор металлнуудаар элбэг байна. Шулуу нүүрһэнэй талаар илангаяа Артёмовко, Юучан, Бурея гэжэ газарнууд элбэг; түмэрэй рудагай талаар Амур мүрэнэй доодо тала элбэг, алтаар—Алдан, Бурея, Амур; нефтеэр—Сахалин ба Камчатка элбэг байна.

Хаанта засагай үедэ Алас Дурнын ажахы болбол тон ехэ гээгдэнги буурай байһан юм. Тус ороной олон тоото баялигуудые эжаглан хэрэглэжэ абаха ябадал тон һула байгаа. Миин бага зэргын предприятинууд ба кампанинууд алта, шулуу нүүрһэ малтадаг, загаһа баридаг, модо бэлэдхэдэг байһан юм. Болбосоруулха ажаүйлэдбэри гэжэ эндэ байгаагүй. Хүдөөгэйнь ажахы хадаа тэрэ оронойгоо хүн зониие эдеэ хоолоор хангажа шададаггүй байһан юм.

Советскэ засагай үедэ, илангаяа сталинска табан жэлнүүдэй үедэ Алас Дурна дээрэ агууехэ ажаүйлэдбэриин байгуулалта хэгдэһэн ба ургаса һайнтай газарнуудта элдэб зүйлэй хүдөө ажалай культурануудые тариха талаар ашаглахы ажал айхабтараар урагшаа дэбжэһэн байна. Алас Дурна болбол хубилан ондоо боложо, Номгон далай дээрэ манай ороной индустриин бата бэхи хэрэм болоһон байха юм. Алдан дээрэхи алтанай ажаүйлэдбэринүүд дээрэ томо томо механизированнэ предприятинууд байгуулагдаа. Шулуу нүүрһэнэй копинууд хадаа механизированнэ шахтанууд болоһон байна. Бурейскэ бассейн болбол «Алас Дурнын Донбасс» болоо. Загаһабарилга мүн механизировалагдаһан байна. Японско ба Охотско далайнуудай эрьенүүд дээгүүр загаһа дабһалдаг ба загаһа-консервын хэдэн олон заводууд байгуулагдаа. Модо хюрөөдэдэг ба модо болбосоруулан элдэб юумэ хэдэг ажаүйлэдбэри хэдэн дахин ургаһан байна. Нефть абадаг ба нефть болбосоруулдаг ажаүйлэдбэри, машина хэдэг ба далайн суднонуудые хэдэг ажаүйлэдбэри, хара ба үнгэтэ металлурги шэнээр байгуулагдаһан байха юм. Шэнэ шэнэ электростанцинууд, талханай заводууд, оёдолой фабриканууд баригдаһан ба цементнэ ажаүйлэдбэри хэдэн дахин үргэдхэгдэһэн байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай урда тээ Алас Дурна болбол загаһабарилгын талаар бүхэсоюзна загаһабарилгын дүрбэнэй нэгэһээ дээшэ хубиие баридаг ба үнэтэ ангай арһанай талаар гурбанай нэгэ шахууе олодог, алта ба туулга малталга, ой модо бэлэдхэлэй ехэнхи хубинень бэлэдхэдэг байгаа. Эдэ хэдэн шэнэ шэнэнүүд предприятинууд байгуулагдаһан ба ажаүйлэдбэриин шэнэ һалбаринууд бии болгогдоһон байна.

Тэндэ шэнэ городууд ба зам харгынуудые бариһан ябадал болбол советскэ засагай жэлнүүдтэ Алас Дурнын хэды ехэ ургаһаниие эли тодо харуулна. СССР-эй газарай зураг дээрэ Комсомольск, Магадан, Биробиджан, Советская Гавань гэһэн шэнэ городууд бии болоһон байна. Хуушанай городууд болохо Хабаровск, Никольск-Уссурийск (Ворошилов), Владивосток шэнэжэн хубилажа, илангаяа Владивосток болбол түрүү зэргын худалдаа-наймаанай порт ба Номгон далайн сэрэгэй флодой база болоһон байха юм. Забайкальска ба уссурийскэ түмэр замууд дээрэ хоёрдохи харгынууд табигдаһан байна. Түмэр харгын шэнэ магистраль Хабаровскые Комсомольскотой нэгэдүүлээ. Мүн шоссейнэ харгынууд ба агаарай трассанууудай тоо олошорһон байна. Далай дээгүүр ба мүрэн дээгүүр онгосонуудай ябалга хэдэн дахин олошорһон байна.

Сталинска табан жэлнүүд соо хэдэн мянган колхозно бүлэнүүд Россин центральна районууд ба Украинаһаа Алас Дурнада нүүн ерэһэн байна. Нүүжэ ерэгшэд ба урдын һуурин зонууд правительствоһаа туһаламжа абажа, өөрынгөө колхозуудые хүдөө ажалай түрүү техникээр зэбсэглүүлэн, айхабтар ехэ талмай шэнэ газарнуудые хахалан тарипа. Хуушанай культура болохо шэниисэ ба овёсһоо гадна, шэнэ культурануудые—рис, соя, сахарай свёклонуудые таридаг болоо. Алас Дурна болбол жэл бүри өөрынгөө орондо хэдэн миллион пууд таряа үгэнэ. Мүн баһа Камчатка ба Чукотско дээрэ хүдөө ажахы амжалтатайгаар хүгжэжэ байха юм. Түрүү техникын ашаар Алас Дурнын колхозннгууд болбол тайгынгаа модонуудые сэбэрлэн, намаг налзинуудаа хатаажа, ходоо хүрэнги байдаг газар оронуудые өөршэлэн, тарьяанай газар болгожо байна.

Мүнөө үедэ Совнарком ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолой ёһоор, дайнай һүүлэй сталинска табан жэлэй түсэб табигдажа байна. Манай социалистическэ Эхэ орон болбол улам ехэ хүсэн түгэлдэр, гайхамшаг ба гоё болохо байна. Мүн тэрээн дотор советскэ Алас Дурна болбол экономическэ ба культурна хүгжэлтынгөө талаар шэнэ шэнэ амжалта туйлахань дамжаггүй. Тэрэ болбол СССР-эй зүүн хилэ дээрэхи оборонын улам ехэ хүсэтэ хэрэмынь болохо байна.

И. ЧИГВИНЦЕВ.

Харюусалгата редактор **Ц. Г. ГАЛСАНОВ**

РЕДАКЦИ ба ХЭБЛЭХЭ ГАЗАРАЙ АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ. Үнэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ редактора—23. АГС—1.80. зам. ответ. редактора—7.89, ответ. секретаря—3.23. отделов: партийной жизни и промышленности—7.89, сельского хозяйства—6.03, писем и переводов—6.03 (2 зв); объявлений—2.64 (2 зв.).

Н—00466. Типография Государственного газетного издательства при СНК БМАССР. Тираж 5.500.